

78%) op daken. De sterke achteruitgang van het totaal aantal broedende meeuwen van 1987 op 1988 hangt samen met het verschijnen van de vos in het havengebied (o.a. op het Forteiland en het terrein van de middensluis). Daardoor is het aantal meeuwen op de daken ten opzichte van 1987 niet alleen relatief, maar ook absoluut toegenomen.

Summary *Breeding of Herring Gulls* *Larus argentatus* and *Lesser Black-backed Gulls* *L. fuscus* on roofs in IJmuiden

Mass breeding of Herring Gulls (71 pairs in 1987, 139-142 pairs in 1988) and Lesser Black-backed Gulls (2 pairs in 1987, 4-7 pairs in 1988) in a mixed colony on roofs of buildings in the IJmuiden harbour area (Noord-Holland) is reported. Roof nesting in the Netherlands has been reported only incidentally for the Herring Gull and never for the Lesser Black-backed Gull.

Literatuur

- COTTAAR F. & MAASSEN E. 1988. Meeuwenkolonies in Zuid-Kennemerland in 1987. *Fitis* 24: 58-62.
- DE JONG P. H. 1984. Broedgeval Zilvermeeuw op dak. *Vogeljaar* 32: 87.
- KOOISTRA H. 1985. Stormmeeuwen *Larus canus* broedend op en tegen gebouwen. *Limosa* 58: 73-74.
- MONAGHAN P. & COULSON J.C. 1977. Status of large gulls nesting on buildings. *Bird Study* 25: 89-104.
- SPAANS A. L. 1979. Zilvermeeuw *Larus argentatus*. In R. M. TEIXEIRA, Atlas van de Nederlandse broedvogels, p. 172-173. Natuurmonumenten, 's-Graveland.
- 1983. Zilvermeeuw. In RIJKSINSTITUUT VOOR NATUURBEHEER, Natuurbeheer in Nederland, 3 (Dieren), p. 157-160. Pudoc, Wageningen.

J.C.G. Vegelin, *Snippenbos 20, 1974 XX IJmuiden*

Influx van Roodpootvalken *Falco vespertinus* in voorjaar 1988

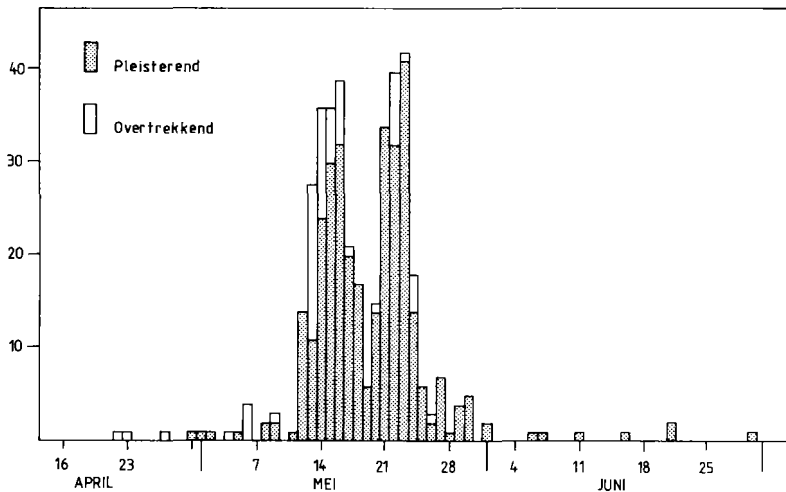
Roodpootvalken komen, zowel in voor- als najaar, in wisselende aantallen voor in ons land. Soms springen de aantallen eruit, zoals in het voorjaar van 1988. In dat voorjaar werden het eerst langs de kust opmerkelijk veel Roodpootvalken waargenomen. Op 13 en 14 mei werden er bij Scheveningen respectievelijk vijf en negen langstrekkend opgemerkt, veelal op grote hoogte (figuur 1). Op 15 mei verschenen op enkele plaatsen langs de kust en in Flevoland groepjes Roodpootvalken, die in de daaropvolgende dagen gedeeltelijk wegtrokken. In oostelijk Nederland werden tot 20 mei meer Roodpootvalken gezien dan gewoonlijk, maar topaantallen werden pas bereikt in het Pinksterweekend van 21-23 mei. Bij Scheveningen werden in dat weekend wederom langstrekkende vogels gezien; de aantallen waren echter kleiner dan de eerste keer (22-24 mei: 4 vogels). Tijdens de eerste doortrek-

golf zijn de meeste vogels gezien (figuur 1). Uitgestrekte, ruige natuurgebieden waren favoriet bij Roodpoten die enige tijd in Nederland pleisterden. Met name in de duinen, op heidevelden en in veengebieden in Noord- en Zuid-Nederland werden grote groepen gezien (figuur 2). Het is opmerkelijk dat in Zuid-Limburg, ondanks een groot aantal uren trektellen, nauwelijks vogels zijn gezien.

De groeps grootte van pleisterende valken varieerde van één tot elf vogels. In België verbleven in twee gebieden net over de grens groepen van 13 en 14 vogels (figuur 2). De gemiddelde groeps grootte was 2,3, de mediane groeps grootte 1; 27% was solitair (63 groepen, 143 stuks). Trekkende vogels werden meer in hun eentje gezien: 47% was solitair (42 groepen, 65 stuks). Het aandeel mannetjes was iets kleiner dan het aandeel wijfjes (respectievelijk 44% en 56%, $n = 151$). De verdeling over de geslachten en leeftijden was: adulte mannetjes 20%, adulte vrouwtjes 27%, onvolwassen mannetjes 24% en onvolwassen vrouwtjes 29% ($n = 79$). De hoofdtrekrichting was NO. In het binnenland werden ook vogels gezien die naar richtingen tussen NO en Z vlogen. De gemiddelde trekrichting was hier ONO.

Wanneer de maxima per plaats, gesplitst naar leeftijd en geslacht, van pleisterende vogels bij elkaar worden opgeteld, levert dit *c.* 150 vogels op. Inclusief de overtrekkende vogels ($n = 65$), komt dit neer op *c.* 215 Roodpootvalken in het voorjaar van 1988. Wanneer dit wordt vergeleken met de gegevens van de CDNA, blijkt de influx van 1988 vijf- tot zevenmaal zo groot te zijn geweest als voorafgaande invasies in Nederland. Op basis van het aantal blokken van 5 x 5 km waarin de soort werd vastgesteld, zou de influx ongeveer tweemaal zo groot zijn geweest als die in het voorjaar van 1981.

Het broedgebied van de ondersoort *vespertinus* van de Roodpootvalk strekt zich uit van Oost-Europa tot ver in Siberië. In het najaar trekken de meeste vogels over het oostelijke gedeelte van de Middellandse Zee naar hun overwinteringsgebieden in zuidelijk Afrika. In Afrika volgen de Roodpootvalken het naar het westen opschuivende regenseizoen. Op hun voorjaarstrek volgen de vogels daarom een trekroute die westelijker ligt dan in het najaar (Cramp & Simmons 1980, Bijlsma 1980, 1987a en 1987b). In Noord-Afrika is trek vastgesteld tot half mei; het is niet ongewoon dat eind mei nog veel vogels de Middellandse Zee moeten oversteken (Glutz von Blotzheim *et al.* 1971). Tijdens beide trekperiodes raken vogels, met name bij aanhoudende oostenwinden, geregeld verzeild in West-Europa. In Nederland is het aantal waarnemingen in de beide trekperiodes ongeveer even groot, hoewel trektellingen op de ZW-Veluwe doen vermoeden dat de Roodpootvalk in het voorjaar een geregelder verschijning is dan in het najaar. In

Figuur 1. Aantal waargenomen Roodpootvalken per dag in het voorjaar van 1988 (gearceerd: pleisterend, wit: overtrekkend). Numbers of recorded Red-footed Falcons per day in spring 1988 (shaded: resting birds, open bars migrating falcons).

Groot-Brittannië en Midden-Europa worden de meeste vogels in het voorjaar gezien (Bijlsma 1980, Cramp & Simmons 1980, Scharringa & Osieck 1981).

De eerste grote influx in Nederland vond plaats in het najaar van 1968 (Scharringa & Osieck 1981). Andere goede voorjaren in Nederland waren die van 1973, 1976, 1978 en 1981 (Bijlsma 1980 en 1987b, Scharringa & Osieck 1981). Echt grote invasies, zoals die in het Oostzeegebied in 1975 en 1979 met respectievelijk 650 en 750 vogels (Waldenström *et al.* 1981, Bezzel 1985), vinden meestal plaats in het najaar.

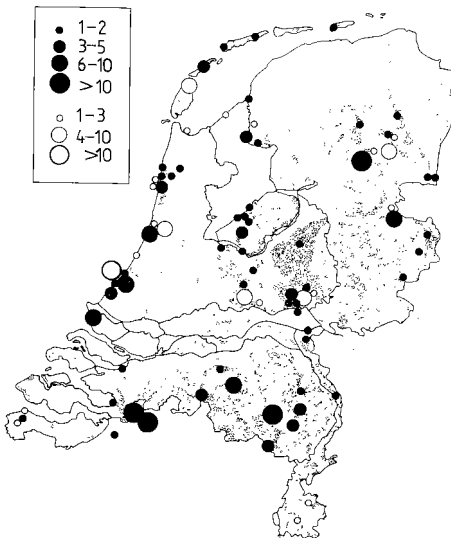
Een belangrijke oorzaak voor het grote aantal Roodpootvalken dat in het voorjaar van 1988 in

NW-Europa is terecht gekomen, zijn ongetwijfeld de aanhoudende oostenwinden in de maand mei geweest. Met name rond 15 mei was de wind vrij krachtig. Toch levert niet elk voorjaar met veel oostenwind grote aantallen Roodpoten op in onze contreien. Een tweede oorzaak zou de aanwezigheid van de grote zwermen sprinkhanen in westelijk Afrika kunnen zijn, waardoor meer vogels dan normaal in het westelijke Middellandse Zeegebied terechtkwamen (Hieselaar 1988). De reden van het tweetoppige doortrekverloop kan wellicht worden gezocht in een daling van de temperatuur na 16 mei en het gegeven dat het van 18 tot 20 mei bewolkt en vrij koel was; op de middag van 20 mei klaarde het weer op (KNMI). De tweetoppigheid is ongetwijfeld ook een gevolg van verschillen in waarnemingsintensiteit: beide pieken vielen in het weekend.

Dankwoord en oproep Ik wil iedereen die zijn waarnemingen van Roodpootvalken heeft ingestuurd, van harte bedanken. Rob Bijlsma, Rob Lensink en Rob Vogel bedank ik voor het becommentariëren van het manuscript. Alle vogelaars die in het voorjaar van 1988 Roodpoten hebben gezien, maar die hun waarnemingen niet hebben kunnen terugvinden in bovenstaand verhaal, wil ik oproepen deze alsnog in te sturen. Het is de bedoeling nog een uitgebreid artikel te maken over deze influx.

Summary Influx of Red-footed Falcons *Falco vespertinus* in spring 1988

In spring 1988, unusual numbers of Red-footed Falcons were seen in the Netherlands, partly due to strong easterly winds during May. Approximately 215 different birds, of which 65 migrating, were seen. In the coastal provinces peak numbers were recorded in the period 14-16 May, inland numbers showed a peak in the period 21-23 May (fig. 1). The falcons preferred dunes and heathland as resting place (fig. 2). The distribution over the sexes and ages was: immature males 24%, immature females 29%, adult males 20% and adult females 27% ($n = 79$). The flock size of resting birds varied between 1 and 11 birds, the average flock size was 2.3 and 27% was solitary. The

Figuur 2. Plaatsen waar in het voorjaar van 1988 Roodpootvalken zijn waargenomen en aantallen per plaats (beboste gebieden zijn gestippeld). Places where Red-footed Falcons were recorded in the spring of 1988 and numbers per place (forest areas shaded). (●) pleisterend resting, (○) overtrekkend migrating

average flock size of migrating birds was 1.5 (47% single birds). Mean flight direction of migrating birds was NE, of birds flying inland on average ENE.

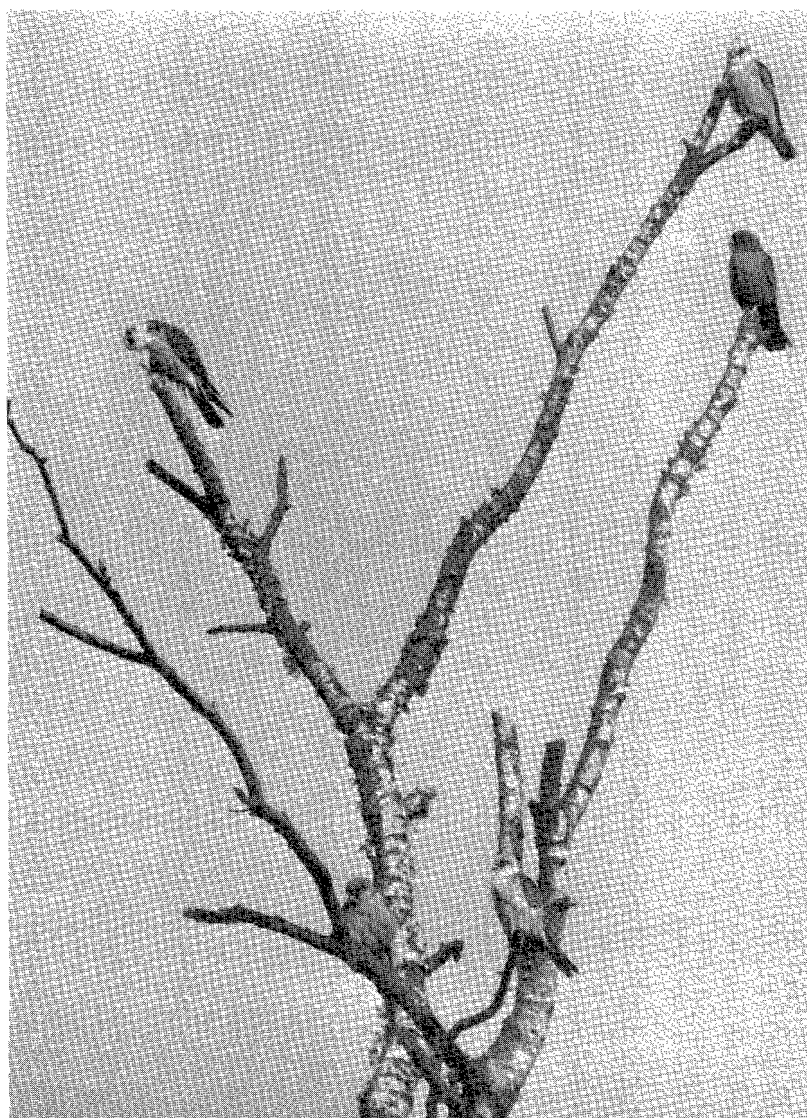
Literatuur

- BEZZEL E. 1985. Kompendium der Vögel Mitteleuropas: Nonpasseriformes. Aula, Wiesbaden.
- BIJLSMA R. G. 1980. De Boomvalk. Kosmos, Amsterdam
- 1987a. Bottleneck areas for migratory birds in the Mediterranean region. (Study report 18) International Council for Bird Preservation, Cambridge.
- 1987b. Roodpootvalk. In SOVON 1987. Atlas van de Nederlandse vogels, p. 174-175. Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland, Arnhem.
- CRAMP S. & SIMMONS K. E. L. (EDS) 1980. The birds of

the Western Palearctic, 2. Oxford University Press, Oxford.

- GLUTZ VON BLOTZHEIM U., BAUER K. M. & BEZZEL E. 1971. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, 4. Akademische Verlagsgesellschaft, Frankfurt am Main.
- HIESELAAR F. 1988. Invasie van Roodpootvalken in de AW-duinen. Fitis 40: 123-128.
- SCHARRINGA C. J. G. & OSIECK E. R. 1981. Zeldzame vogels in Nederland in 1980. Limosa 54: 127-136.
- WALDENSTRÖM A., PEDERSEN K., RASMUSSEN E. V. & DE JONGHE J. F. 1981. Invasion af Aftonfalk *Falco vespertinus* i Skandinavien och Nord-Europa hösten 1979. Vår Fågelvärld 40: 297-310.

Henk Sierdsema, St Janskerkstraat 160, 6822 EP Arnhem

Roodpootvalken, 17 mei 1988, Strabrechtse Heide (Arnoud van den Berg). Red-footed Falcons *Falco vespertinus*.